

## Заслуженому діячеві науки України Л.М. Ягупольському — 85 років



6 лютого виповнилося 85 років талановитому вченому, засновнику широко відомої у світі української наукової школи з хімії фтороорганічних сполук, доктору хімічних наук, професору, Заслуженому діячеві науки України Льву Мусійовичу Ягупольському.

Народився в Умані Черкаської області в 1922 р. Закінчивши з відзнакою середню школу, у 1938 р.

вступив до Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка на хімічний факультет. У роки Великої Вітчизняної війни служив у лавах Радянської армії, учасник бойових дій, нагороджений орденами і медалями Радянського Союзу та України.

Продовжив навчання в університеті, закінчив його з відзнакою у 1947 р. і був прийнятий до аспірантури. Під науковим керівництвом академіка А.І. Кіпріанова в 1951 р. захистив кандидатську дисертацію, якою Л.М. Ягупольський започаткував новий, надзвичайно перспективний напрямок в органічній хімії — дослідження з хімії фтороорганічних сполук, яким присвячене усе творче життя вченого. У 1966 р. став доктором хімічних наук, у 1967 р. йому було присвоєно вчене звання професора.

Вся наукова діяльність Л.М. Ягупольського пов'язана з Інститутом органічної хімії Національної академії наук України, в якому він працює з 1951 року і пройшов шлях від молодшого наукового співробітника до завідувача відділу (1965—1987). Водночас у 1969—1973 рр. виконував обов'язки заступника директора інституту з наукової роботи, з 1987 р. — головний науковий співробітник цього інституту.

Основні наукові праці вченого присвячені ґрунтовним дослідженням з хімії ароматичних і гетероциклічних сполук з фторовмісними угрупованнями. Визначена електронна природа більш ніж 60 нових фторованих замісників, знайдені шляхи їх регіоселективного введення у різні типи органічних сполук. Він запропонував оригінальний принцип побудови надсильних електрооакцепторних замісників, який названо його ім'ям.

Характерним для діяльності Л.М. Ягупольського є тісний зв'язок його фундаментальних досліджень з вирішенням практичних завдань. Створено високо-ефективний сенсibilізатор, який знайшов практичне застосування у виробництві кольорової позитивної кіноплівки (м. Шостка), синтезовані фторовані люмінофори, розроблено технологію виробництва гербіциду трефлан для овочевих культур.

Вагомий внесок Л.М. Ягупольський зробив у розвиток досліджень, розробку і впровадження новітніх речовин і технологій у народне господарство країни. Були розроблені оригінальні технології одержання антибіотика левоміцетину і рентгеноконтрастних препаратів, які вироблялись у колишньому СРСР. За його участю в медичну практику впроваджено гіпотензивний препарат форидон (спільно з Інститутом органічного синтезу АН Латвії), нестероїдний протизапальний препарат для дерматології і отоларингології — дифторант (ЗАТ НВП Борщагівський хіміко-фармацевтичний завод, Київ). Проводяться доклінічні випробування малотоксичного препарату, активатора калієвих каналів — флокаліну, який виявляє кардіотонічну дію. Створено антисклеротичний препарат боризол для лікування хвороби Паркінсона.

Л.М. Ягупольський — автор і співавтор понад 800 наукових статей, 11 монографій, 15 оглядів та 260 авторських свідоцтв і патентів. Під його керівництвом та при консультації захищено 11 докторських та 80 кандидатських дисертацій.

Лев Мусійович є членом спеціалізованої наукової ради ІОХ НАН України. Протягом 35 років він — член редколегії і науковий редактор Українського хімічного журналу, входить до складу редколегії міжнародного журналу *Dyes and Pigments* та Журналу органічної та фармацевтичної хімії. Брав участь у роботі оргкомітетів багатьох міжнародних наукових форумів з хімії фтору.

За наукові досягнення Л.М. Ягупольському у 1982 р. присвоєно почесне звання Заслужений діяч науки Української РСР. Роботи вченого і очолюваного ним авторського колективу зі створення низки практично важливих фтороорганічних речовин відзначені премією Ради Міністрів СРСР (1982), дослідження з синтезу фторованих люмінофорів — Державною премією України в галузі науки і техніки (1992), його наукові праці в 1994 р. відзначені також премією імені А.І. Кіпріанова НАН України.

Л.М. Ягупольський завжди сповнений нових ідей і цікавих задумів. Вчений з широким науковим світоглядом, з великим практичним досвідом синтетичної роботи, добре обізнаний з досягненнями науки у нашій країні та за кордоном, він постійно передає свої знання і вміння учням і колегам.

Непохитна відданість науці, висока працьовитість, педагогічний талант Л.М. Ягупольського поєднуються з найкращими людськими рисами — чуйністю, справедливістю, мудрістю, вимогливістю до себе та уважним ставленням до співробітників.

Наукова громадськість України широко вітає Льва Мусійовича з 85-річчям і зичить йому міцного здоров'я, невичерпного оптимізму, творчої наснаги і подальших наукових звершень.